

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до
постанови Кабінету Міністрів України
від 13 березня 2022 р. № 303»

1. Мета

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303» розроблено за власної ініціативи з метою відновлення здійснення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр на підконтрольній Україні території суб'єктами господарювання, що відповідно до затверджених Кабінетом Міністрів України критеріїв оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності віднесені до суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України на виконання доручення Віце-прем'єр-міністра України з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій – Міністра цифрової трансформації України Михайла Федорова від 23.01.2025 № 1641/1/1-25 щодо розгляду листа Офісу Генерального прокурора від 14.01.2025 № 12/1/1-3163ВИХ-25 листом від 10.02.2025 № 25/4-17/1883-25 (вх. Держгеонадр № 108-МД/1-25 від 11.02.2025) доручило Держгеонадрам забезпечити розробку і внесення на розгляд Міндовкілля у місячний строк відповідного проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303».

Надра, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони, відповідно до частини 2 статті 5 Господарського кодексу України від 16.01.2003 № 436-IV, є об'єктами права власності українського народу, відносно яких від імені українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією України. Дані положення базуються на нормах частини 1 статті 13 Конституції України.

Частиною першою статті 19 Кодексу України про надра встановлено, що право користування надрами надається шляхом надання спеціального дозволу на користування надрами.

Підставами для припинення дії спеціального дозволу, визначеними пунктом 7 частини другої статті 26 Кодексу, є невжиття надрокористувачем заходів для усунення причин зупинення дії спеціального дозволу на користування надрами у зв'язку з порушенням вимог законодавства – після зупинення дії спеціального дозволу на користування надрами у зв'язку з таким порушенням із наданням достатнього часу для їх усунення.

Відповідно до частини п'ятої статті 26 Кодексу припинення дії спеціального дозволу на користування надрами з підстав, визначених пунктами 4, 5, 7 і 10 частини другої цієї статті, дозволяється виключно у разі, якщо такі підстави були встановлені за результатами проведення заходів державного нагляду (контролю).

Таким чином, вказану підставу припинення дії дозволу можливо виявити лише під час здійснення перевірки, яка відбувається після зупинення дії спеціального дозволу на користування надрами, у зв'язку з таким порушенням із наданням достатнього часу для їх усунення.

Вичерпний перелік підстав для проведення позапланових перевірок визначений статтею 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», що унеможлиблює в даний час здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю) у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Таким чином, подальші заходи реагування у разі зупинення спеціального дозволу на користування надрами без проведення перевірки неможливі, а проведення перевірки за відсутності правових підстав також не допускається, що створює ризик утворення «сплячих дозволів», дію яких припинити неможливо, але й які не мають права здійснювати роботи з видобування під час зупинення дії дозволу.

Відповідно до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» припинено проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) на період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні».

З урахуванням наведеного Держгеонадрами у 2022-2024 роках не здійснювалися планові заходи державного нагляду (контролю), позапланові заходи державного нагляду (контролю) здійснювалися Держгеонадрами за рішенням Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Таким чином, з метою уникнення загрози недоотримання планових бюджетних надходжень через ризик утворення «сплячих» дозволів доцільно внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303 в частині скасування заборони щодо здійснення заходів державного геологічного контролю.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом постанови пропонується внести зміну до постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303, якою виключити поширення пункту 1 згаданої постанови на планові та позапланові перевірки у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Критеріями для планування перевірок діяльності суб'єктів господарювання є:

- 1) Вид заходів державного нагляду (контролю) – планові та позапланові перевірки;
- 2) Сфера державного нагляду (контролю) – геологічне вивчення та раціональне використання надр;
- 3) Територія – підконтрольна Україні (*визначена постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» від 6 грудня 2022 р. № 1364, за виключенням територій, визначених наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22 грудня 2022 року № 309*);

3) суб'єкти господарювання – які відповідно до затверджених Кабінетом Міністрів України критеріїв оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності віднесені до суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику.

4. Правові аспекти

Кодекс України про надра;

Закон України «Про нафту і газ»;

Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»;

Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 614;

Положення про Державну службу геології та надр України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1174;

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» від 6 грудня 2022 р. № 1364;

Наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22 грудня 2022 року № 309 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією»;

Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою геології та надр, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2018 р. № 913.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребує фінансування з державного чи місцевого бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, функціонування і застосування української мови, як державної. У зв'язку з цим позиція уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, сфери наукової та науково-технічної діяльності, Уповноваженого із захисту державної мови не потребується.

Проект акта не стосується прав осіб з інвалідністю.

Проект акта з метою забезпечення громадського обговорення розміщений на офіційному вебсайті Держгеонадр <http://www.geo.gov.ua/>.

7. Оцінка відповідності

Проект акта не містить норм, що порушують зобов'язання України у сфері європейської інтеграції.

Проект акта не містить норм, що порушують права та свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У проекті акта відсутні положення, які порушують принципи забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проекті акта відсутні положення, які містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією;

Проект акта не містить положень, які створюють підстави для дискримінації.

8. Прогноз результатів

Очікуваний вплив реалізації проекту постанови на:

ринкове середовище: не впливає;

забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави: впливає;

розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад: не буде мати негативного впливу;

ринок праці, рівень зайнятості населення: не впливає;

громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп: не буде мати негативного впливу;

екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема, забруднення утвореними відходами: не буде мати негативного впливу.

Проект постанови є регуляторним актом.

Прогноз впливу реалізації проекту постанови на ключові інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації постанови на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Уповноважений орган	Забезпечення у 2025 та наступних роках здійснення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю). Відповідно до Річного плану здійснення заходів державного нагляду (контролю) Державною службою геології та надр України на	Вжиття зазначених заходів надасть державі можливість виявити «сплячі» дозволи, роботи по яких не здійснюються з порушенням строків

	<p>2025 рік, затвердженого наказом Держгеонадр від 18.11.2024 № 538, заплановано проведення планових перевірок суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику:</p> <p>У квітні 2025 – 41; У травні 2025 – 27, у червні 2025 – 61; У липні 2025 – 41; У серпні 2025 – 30; У вересні 2025 – 32; У жовтні 2025 – 25; У листопаді 2025 – 33; У грудні 2025 – 24.</p> <p>Загалом – 314 перевірок.</p> <p>Держгеонадрами планується проведення 29 позапланових перевірок діяльності надрокористувачів, дія спеціальних дозволів на користування надрами яких зупинена.</p>	<p>на більш як один рік з дати закінчення виконання відповідного етапу програми робіт або невжиття надрокористувачем заходів для усунення причин зупинення дії спеціального дозволу на користування надрами.</p>
<p>Суб'єкти господарювання</p>	<p>Суб'єкти господарювання, які у своїй діяльності не дотримуються вимог законодавства про надрокористування, отримують антиконкурентні переваги над суб'єктами господарювання, які вимог законодавства дотримуються.</p> <p>Відсутність проведення заходів державного геологічного контролю сприяє створенню умов для таких антиконкурентних переваг.</p> <p>Проведення перевірки та виявлення порушень спонукатиме надрокористувачів до приведення свої діяльності у відповідність до вимог законодавства про надрокористування та усуне можливість самовільного користування надрами в період зупинення дії спеціального дозволу на користування надрами або поза межами родовищ надр.</p>	<p>За результатами перевірки, в ході якої виявлено порушення вимог законодавства про надрокористування, надрокористувачу видається припис з установленим строком на усунення порушення, а у випадку не усунення порушень в установленій строк, виникають правові підстави при зупинення або припинення дії спеціального дозволу на користування надрами, як</p>

		адміністративно-господарської санкції. В результаті виявлення самовільного користування надрами виникають правові підстави для розрахунку розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами.
--	--	---

**Голова Державної служби
геології та надр України**

_____ 2025 року

Олег ГОЦИНЕЦЬ